

Назва дисципліни	СПЕЦКУРС З АКТОРСЬКОГО ПСИХОТРЕНІНГУ
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	4 кредита, 120 год., 3 семестр, 2 курс ОС «Бакалавр»
Вид підсумкового контролю	Залік
Викладач	Богатирьов Володимир Олександрович
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри	trkafedra@gmail.com
Е-mail викладача:	Bogatyrevvladimir60@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Мова викладання	українська
Консультації	Онлайн-консультації: - обговорення проблемних питань по підготовці до практичних занять , психологічних , які виникають у поведенні репетицій з виконавцями.

Цілі навчальної дисципліни

Процес формування висококваліфікованих фахівців театального мистецтва передбачає вивчення цілого ряду загальноосвітніх і професійних дисциплін, серед яких спецкурс з акторського психотренінгу.

Навчальна програма розроблена для студентів денної та заочної форм навчання кафедри театральної режисури за освітнім ступенем «Бакалавр»

Спецкурс з акторського психотренінгу є дисципліною у підготовці фахівців галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 026 Сценічне мистецтво.

Метою вивчення навчальної дисципліни є сформувати в студентів ряд практичних умінь та навичок акторської майстерності, практичне оволодіння елементами внутрішньої техніки актора школи переживання на основі системи К.С.Станіславського та вчення В.І.Немировича-Данченка. Підготувати їх до подальшого виховання ряду рис професійного характеру особистості актора і режисера; забезпечити необхідну базу для розвитку творчих режисерських та акторських здібностей, сформувати навичку самостійного створення робочого самопочуття – готовності до публічної творчості.

з акторського тренінгу в структурі професійного навчання актора і режисера драматичного театру.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

Завдання акторського психотренінгу у навчальному процесі – розвиток ряду професійних навичок та умінь актора драматичного театру, виховання якостей особистості, які забезпечуватимуть подальший процес навчання і самовдосконалення в мовах публічної творчості.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 5 Здатність працювати в команді.

ЗК 8 Навички міжособистісної взаємодії

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

1. Здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі театрального мистецтва для професійно досконалого володіння професією;

2. Вміння планувати і організувати творчо-виробничий процес, для забезпечення поетапності винайдення мистецького рішення драматичних вистав та постановки інших творів усіх видів і жанрів на високому художньому рівні;

3. Здатність використовувати професійно профільовані знання, уміння й навички та скеровувати роботу творчого колективу по адекватному втіленню авторського та режисерського задуму вибраними засобами відповідного мистецтва;

4. Вміння використовувати професійно профільовані знання й практичні навички з акторської майстерності для органічного втілення на сцені художнього образу вистави;

6. Визначення концепції творчої діяльності постановочної групи та розробка перспективних і поточних планів творчої групи для забезпечення високопрофесійного виконання широкого спектру фахових завдань;

Очікувані результати навчання

1. Вільно володіти основними концепціями і теоріями сучасного мистецтвознавства, зокрема таких його галузей, як історія театру, костюму, образотворчого мистецтва, теорія драми, режисура та майстерність актора.

2. Мати уявлення про специфіку суміжних галузей театрального мистецтва: роботу на телебаченні, в дитячих театральних колективах та театрах ляльок, режисуру естради та масових театралізованих видовищ; історію музичної культури, кіномистецтва та інше.

3. Сформувати судження про сучасний стан та тенденції розвитку художньої творчості, орієнтуючись на соціокультурну та політичну ситуацію в Україні;

- 4.Знати особливості художньої та педагогічної роботи в колективах різних вікових груп, знати типологію учасників, характерну для театрального колективу;
- 5.Враховувати специфіку потреб, інтересів, мотивів художньо-творчої діяльності людей з урахуванням історичних, культурних та національних традицій у практичній діяльності;
- 8.Володіти формами та методами організації навчально-виховної та творчої роботи;
- 9.Володіти методикою викладання спецдисциплін;
- 11.Вміти створити творчий колектив;
- 12.Використати знання та уміння для розробки режисерського задуму вистави;

Перелік тем

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Вправи на розвиток елементів сценічної дії, внутрішньої психотехніки актора.

Тема 1. Сценічна і життєва увага.

Вправи на свідоме керування життєвою увагою. Доцільність уваги. Розвиток уміння утримувати декілька об'єктів уваги одночасно. Багатоплощинна увага. Види уваги. Швидкість переключення уваги. Стійкість уваги. Кола уваги. Обсяг і якість уваги. Увага і уява.

Елемент дії - сценічна увага. Суб'єкт і об'єкт уваги. Види уваги. Основні риси сценічної уваги .

Увага і м'язова свобода. Увага як необхідна умова розвитку творчої фантазії та уяви.

Вправи на розвиток уваги: Зорової. Слухової. Механічної. Дотикової, Смакової, Нюхової.

Дивитися і бачити- Долоня. Годинник. Старовинна річ. На що схоже. Речі на столі. Обмін.

Ладонь – Свої п'ять пальців – Свої часики – Старинная вещица –

Рассмотрите предметы! – На что похоже? – Вещи на столе – Обмен

"Фотографы" – Как упали спички? – Уличный "фотограф" – Игры индейцев –

На одну букву – На три буквы – Рычажок переключения – Три точки –

Далекіє точки – Три круга внимания – Глаза товарищей – Что нового? –

Рассмотрите людей! – Биография спичечного коробка – Биография попутчика

или прохожего – Биография по портрету – Биография по походке – Биография

по взглядам – Как он это делает? – Это я! – А как он смеется? – События

на улице – Антисобытия – Операция "штирлиц" – Выбери партнера!

3. СЦЕНИЧЕСКОЕ ВНИМАНИЕ

С чего начнем? – Исходное положение – Кто внимателен? – Переходы –
Семафор – Переходы со стульями – Передвижки – перебежки – Творческая
площадка – Кольцо – Фигуры перестановок – Лучшие места – Часы – Волчок –
Хлопки – Отвечай! – Двойные хлопки – Теннисные мячи – Мячи и числа –
Мячи и слова – Земля, воздух, вода – Песня – Держи свою мелодию –
Координация движений – Игра с носорогом – Координация движений с помощью
песни – Пишущая машинка – Два шрифта – Испорченная пишущая машинка –
Линотип – Плакат – Арифмометр – Отстающее зеркало – Змейка – Врезки –
Комбинированное упражнение – Юлий цезарь – Пересеченность – Чистая
перемена – Сервировка – Ходить по сцене – Толпа

Тема 2. Сценічна уява і творча фантазія.

Поняття зовнішньої та внутрішньої техніки актора. Елементи внутрішньої техніки актора. Справжня дія в умовах сценічного вимислу. Запропоновані обставини.

Елемент дії - уява. Сценічна віра у правду вимислу. “Якби” як джерело уяви, початок творчості та запропоновані обставини як поштовх до розвитку. Розвиток навички виправдовувати дію запропонованими обставинами.

Вправи на розвиток уяви і фантазії – внутрішнього бачення, уявної дії в запропонованих вигаданих обставинах.

2. ЭКРАН ВНУТРЕННЕГО ВИДЕНИЯ. МЫСЛЕННОЕ ДЕЙСТВИЕ

Белый медведь – Метафоры – Слушай слово! – Зримые разговоры – Глокая
куздра – Мысленная речь – Мысленные прогулки – Кинолента прожитого дня –
Кинофильм – Круговая кинолента – Двойная кинолента – Групповой рассказ –
Цепочка ассоциаций – Ассоциация на привязи – Видеоскоп – Усложненный
видеоскоп – Математическая задача – Логическая задача – Задача Эйнштейна
– Путешествия – Повтори! – Сегодня – вчера – Событие в картине – Собрать
картину – Остановись, мгновенье! – А что потом? – Три картины – Знакомый
город – Путь вслепую – Лабиринт – Маршруты – Компас – Вертушка – Еще
одна вертушка – Сантиметр – Три слова – Живые образы – Перевертыши –
Антимир – Вспомнить лицо! – Воображаемый круг – Мысленные действия – Как
я это делал? – Двигаться – не двигаясь – Пояснение к следующему разделу

Елемент дії - переміна ставлення. Технологія оцінки: сприймання, усвідомлення, співставлення з власними інтересами. Ставлення, "якби" та запропоновані обставини. Виправдання запропонованих обставин - шлях до знаходження вірного ставлення, оцінки обставин і фактів як поштовху до продуктивної та доцільної дії.

6. НЕБЫВАЛЫЕ СОБЫТИЯ. АРТИСТИЧЕСКАЯ СМЕЛОСТЬ И ОСТРАЯ ХАРАКТЕРНОСТЬ

Готовность – Странные позы – А при чем тут Дон Кихот? – В комнате – привидение – Внезапные "кабы да если бы" – Небывалое – Обычное в необычном – Оправдание крика – Толстый и тонкий – Старики – Внешняя характерность – А я – чайник! – Кто вы? – А вы кто? – Кем мы еще можем быть? – Космонавты – Лилипуты и великаны – Важный гость – Церемония – Ручные часики – Оркестр – Еще один оркестр – Лес – Живые руки – Змея – Котята – Иголка – Крылья – Паук – Цветок – Детские игры – Играем в куклы – Играем в "кошки-мышки" – Гуси-лебеди – Игрушки – Игры игрушек – Игрушки оправдывают позы – Испорченные игрушки – Парные игры – Я – это он! – Я – кто угодно! – Братья по разуму – Животные – Птицеферма – Стадо – Своя компания – Зоосад – Пассаж – Эрмитаж – Зал живописи – Артисты цирка – Цирковые номера – Цирковое представление – Отвинченная голова – Обыкновенные чудеса

Тема 3. Основні елементи сценічної дії. Тренінг елементів сценічної дії.

Елемент дії - пам'ять фізичних дій та відчуттів.

Логіка і послідовність та безперервність фізичної дії. Емоційна пам'ять актора. Пам'ять на відчуття. М'язова пам'ять.

8. БЕСПРЕДМЕТНЫЕ ДЕЙСТВИЯ

Одеваться – Внутренняя пристройка – Снимать пальто – Чтобы одеты были не гнусно! – Заколитесь! – Чиркните спичкой! – Кухня – Повара и поварята! – Конвейер – Это не книга! – Дорога – Коробка с бисером – Подготовка стола – Белая рубашка – Перед зеркалом – Нож – Письмо – Гаммы для актеров

Большое, исключительное значение придавал Станиславский беспредметным действиям – упражнениям с несуществующими предметами (их еще называют упражнениями с воображаемыми предметами или упражнениями на память

физических действий).

Как весь тренинг действия способствует укреплению физического чувства правды, так и эти упражнения совершенствуют прочные навыки логики, последовательности и непрерывности действий.

9. ПАМЯТЬ ОЩУЩЕНИЙ И ФИЗИЧЕСКИХ САМОЧУВСТВИЙ

Видящие пальцы – Беру вещь – Угадай предмет! – Вспомни осязание! – Узнай товарища! – Память пальцев – Кассир и покупатель – Контролер – Палочка-узнавалочка – Кто подошел? – Душ – Зима – лето – Слушать-смотреть-вспоминать-осязать – Волшебный тазик – Волшебный тазик партнера – стакан чая – Ощутите запах! – Вспомните запах! – Цветочный магазин – Пожар – Флаконы – Волшебный графин – Лимон Вспомните вкус! – Настроение – Физическое самочувствие – Память пяти органов чувств – Условия урока

Тема 4. М'язовий контролер. Доцільна м'язова напруга.

7. МУСКУЛЬНЫЙ КОНТРОЛЕР. ЦЕЛЕСООБРАЗНОЕ МЫШЕЧНОЕ НАПРЯЖЕНИЕ

Разведка мышц – Норма напряжения – Мышечная энергия – Ртуть в пальце – Волшебный шарик – Укажи вдаль! – Переливаем энергию – Круговое переливание – Сорви персик! – Сад – Вес воображаемых вещей – стакан и рояль – Гири – Чаши – Цепочка – Бросание предметов – Новоселье – Сложная перестановка – Тяжелая работа – Оправдание жеста – Постановка жеста – Прерванное движение – Непроизвольные жесты – Запрещенное движение – Японский прием со стулом – Случайная поза – Статуя – Скульптура по памяти – Буратино – Напряжения по заказу – Ревизоры напряжений – Оправдание поз в движении – Повтори позу! – Мысленное оправдание позы – Память движений – Вспомните упражнение! – "Брито-стрижено" – Режиссеры и актеры – Оправдание движений – По дороге домой

Тема 5. Спілкування-взаємодія з партнером.

Елемент дії - спілкування. Спілкування як зв'язок між партнерами, безперервна зміна впливу на партнера та сприйняття його впливів. Види спілкування. Спілкування як взаємовплив. процес взаємної "переробки" партнера. Спілкування і увага. Основні елементи органічного

процесу спілкування: сприйняття, оцінка, пристосування, вплив. Мета і позиції у спілкуванні.

Зв'язок усіх елементів дії у спілкуванні.

11. ОБЩЕНИЕ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ ПАРТНЕРОВ

Подарок – Лови кастрюлю! – Качели – Тень – Сиамские близнецы – Зеркало – Клубок ниток – Парное оправдание поз – Перехват – Двойной перехват – Парное действие – Пилим дрова – Насосы – Лодка – Перетягивание каната – Озвученные действия – Лучеиспускание и лучевосприятие – Физическая природа общения – Через окно – Сцепка – Что-то случилось! – Над кем смеетесь? – Изобретатели – Два ассистента – Пристройка – Двое на скамейке – Перемена отношения к партнеру – Словесное воздействие – В эфире – Разговор по телефону – Переговорный пункт

Тема 6. Темпоритми сценічної дії

Поняття темпу і ритму . Практичне виконання дії в різних темпах і ритмах. Виправдання темпоритмічного малюнка. Темпоритм і запропоновані обставини. Темпоритм і емоція.

10. ТЕМПОРИТМЫ

Градации темпоритмов – Переключение темпоритмов – Коробка скоростей – Мостик – Сложение темпоритмов – Люди и темпоритмы – Действие в двух темпоритмах – Наблюдения за темпоритмами – Оправдание движений в темпоритмах

Тема 7. Атмосфера сценічного існування. Психологічний жест. Сенситивність актора.

Атмосфера як комплексна психоемоційна характеристика місця часу і характеру дії в залежності від запропонованих обставин. Засоби створення атмосфери. Відчуття актора і навичка створювати робоче самопочуття. Фізичні дії як інструмент впливу на підсвідомі процеси.

Психологічний жест як фізичний вияв емоційного стану. Чутливість актора до тонких порухів підсвідомості. Виразні засоби передачі тонких емоційних станів.

Роль мікроміміки, інтонації, жести. Позамовних засобів виразності у донесенні психологічних засобів впливу на партнера.

Вправи: Покликати, наказати. Гіпноз. Читання думок. Телепортація. Психологічний жест. Чорні-червоні золоті. Імпровізаційні вправи на медитацію.

.Тема 8. Технологія словесного впливу.

Словесний вплив на партнера в процесі взаємодії. Види словесного впливу. Вправи на розвиток навичок словесної дії. Тренінг основних видів словесної дії.

Словесна дія - взаємодія з партнером. Слово у мистецтві актора. Слово, як засіб втілення авторської ідеї. Невіддільність слова від думок, завдань та дій образу. Створення “ілюстрованого підтексту” та “кінострічки бачень” при словесному спілкуванні.

Способи словесного впливу за П.В.Єршовим. Технологія словесного впливу. Об'єкти словесного впливу.

Тема 9. Туалет актора.

Щоденний самостійний тренінг елементів сценічної дії, розвиток внутрішньої та зовнішньої техніки актора.

Вправи на основні елементи органічної дії:

на звільнення м'язів, на сценічну увагу, на уяву - дію в умовах вимислу, на емоційну пам'ять, на пам'ять фізичних дій, на розвиток безпосередності та наївності, акторської сміливості та віри, спілкування, на темпоритм - зовнішній і внутрішній.

Практичні заняття:

Продовження оволодіння основними елементами сценічної дії. Практичне проведення тренінгу з майстерності актора.

Вправи на словесну дію: на виправдання тексту, на “бачення”, на підтекст, на внутрішній монолог, на короткий діалог.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вахтангов Е.Б. Записи, статті, листи.-М., Искусство,1950.
2. Гиппиус С.В.Актёрский тренинг. Гимнастика чувств.- СПб,Пройм-ЕВРОЗНАК, 2007.
3. Горчаков Н.М. Станиславский о работе режиссера с актёром.-М.,Искусство,1958.
4. Ершов П. Режиссура как практическая психология.-М.,Искусство,1967.
5. Ершов П. Технология актёрского мастерства.-М.,ВТО,1959.
6. Захава Б.В. Мастерство актёра и режиссёра.-М.,Просвещение,1969.
7. Кнебель М.О. О том, что мне кажется важным.-М.,Искусство,1971.
8. Кнебель М.О. Пoesия педагогики.-М.,ВТО,1967.
9. Кристи Г. Воспитание актёра школы Станиславского.-М.,Искусство,1968.
10. Мейерхольд В.Э. Статьи.Листи. Беседы.-в 2-хт. ВТО,1968.
11. Нелли В. Работа режиссёра.-К.,Мистецтво, 1962.

12. Новицкая Л.П. Уроки вдохновения. – М.: ВТО, 1967.
13. Попов А.Д. Творческое наследие в 2-х т.-М.,Искусство,1979-80.
14. Станиславский К.С. Собрание сочинений в 8 т.-М.,Искусство,1953-1958.
15. Чехов М. Литературное наследие в 2-х т.-М.,Искусство,1986.

Интернет – ресурси

1. Актерское мастерство. – Режим доступа : <http://acterprofi.ru>.
 2. Культура и Образование. Театр и кино // Онлайн Энциклопедия «Кругосвет». – Режим доступа : http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/teatr_i_kino.
 3. Каталог : Театр и театральное искусство. – Режим доступа : <http://www.art-world-theatre.ru>.
 4. Энциклопедия : Музыка. Театр. Кино. – Режим доступа : http://scit.boom.ru/music/teatr/What_takoe_teatr.htm
 5. Театральная Энциклопедия. Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Teatr/ Index.php
 6. Планета театра : [новости театральной жизни России]. – Режим доступа: <http://www.theatreplanet.ru/articles>.
 7. Театральная энциклопедия. – Режим доступа : <http://www.theatre-enc.ru>.
 8. История : Кино. Театр. – Режим доступа : <http://kinohistory.com/index.php>.
 9. Театры мира. – Режим доступа : <http://jonder.ru/hrestomat>.
 10. Театры народов мира. – Режим доступа : <http://teatry-narodov-mira.ru/>
 11. Театральная библиотека: пьесы, книги, статьи, драматургия. – Режим доступа : <http://biblioteka.teatr-obraz.ru>.
- Хрестоматия актёра. – Режим доступа : <http://jonder.ru/hrestomat>

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань
- виконання домашніх завдань
- виконання завдань самостійної роботи

Система та критерії оцінювання

у Рівненському державному гуманітарному університеті

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми / виду діяльності може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	А	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	В	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	С	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ (*за наявності) та оцінка за екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсум-	Разом
---	---------	-------

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		ковий тест	
T1	T2	T3	T4	T5		
4-7	4-7	10-17	8-12	10-17	24-40	100
Разом 18-31			Разом 18-29			

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Здобувачам вищої освіти необхідно зареєструватись в системі CMS MOODLE, отримавши кодове слово, де розміщені опорні конспекти лекцій, завдання та методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, завдання для самостійної роботи та тести.

Присутність на заняттях не обов'язкова для студентів, які навчаються за індивідуальною та дуальною формою навчання, офіційно працевлаштовані і мають дозвіл від деканату на вільне відвідування занять.

Дозволяється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять, окрім тих, де проводиться тестування.

Несвоєчасне виконання завдань самостійної роботи не вітається: виставляються нульові бали без права перездачі.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.